

CENTAR ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI TRANSPARENCY INTERNATIONAL U BOSNI I HERCEGOVINI

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2021. GODINU

Banja Luka, 2022.

SAŽETAK.....	4
POSTUPANJE PO OBLASTIMA.....	8
PRAVOSUĐE.....	8
OBRAZOVANJE	9
ZDRAVSTVO	10
POLICIJA	12
PRIVATNI SEKTOR.....	14
DRŽAVNA UPRAVA.....	14
SUKOB INTERESA.....	16
GRAĐEVINARSTVO/URBANIZAM	17
PRISTUP INFORMACIJAMA.....	18
OSTALO	20

SAŽETAK

Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije Transparency International u Bosni i Hercegovini (ALAC) osnovan je krajem 2003. godine i usmjeren je na pružanje besplatne pravne pomoći građanima i pravnim licima.

Cilj Centra je dati praktične i korisne pravne savjete svim licima koja se obrate TI BiH, ali i pratiti rad nadležnih institucija, naročito u

U 2021. godini Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije postupao je u 265 novih predmeta, od kojih je 26 predmeta pokrenuto na inicijativu Centra, dok se u preostalih 239 predmeta postupalo na osnovu prijava/predstavki građana.

Putem besplatne telefonske linije **0800 55555** odgovoreno je na 1629 poziva građana koji su se

1629

POZIVA NA BESPLATNU
TELEFONSKU LINIJU: 0800 55555

265

BROJ **NOVIH PREDMETA**

26

PREDMETA KOJE JE
POKRENUO TI BIH

132

PISANIH **PRAVNIH
SAVJETA ZA STRANKE**

470

POSLATIH **DOPISA** KA
INSTITUCIJAMA U BIH

slučajevima koji se odnose na korupciju.

Na ovaj način građanima se pružaju alternativni načini borbe protiv korupcije i sva pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju. Aktivnim praćenjem rada postupajućih organa ne dopušta se da eventualno protivpravno i samovoljno ponašanje prođe neopaženo.

Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije radi i na iznalaženju odgovarajućih institucionalnih reformi i kvalitetnijih zakonskih rješenja u oblasti antikorupcijske politike, saradjujući sa predstavnicima vlasti, ali imajući prevashodno u vidu primjedbe i prijedloge na rad institucija koje mu građani svakodnevno šalju. Pružanje pravne pomoći daje mogućnost građanima koji su žrtve korupcije da ispune i zaštite svoja prava koja su ugrožena kao posljedica korupcije.

informisali o mogućnostima pružanja pravne pomoći, te prijavljivali različita koruptivna postupanja.

Takođe, na zvaničnoj web stranici www.ti-bih.org kontinuirano se objavljuju presuda sudova iz cijele Bosne i Hercegovine koje se odnose na slobodan pristup informacijama.

4

< 24

71

24 – 39

52

40 – 54

26

> 55

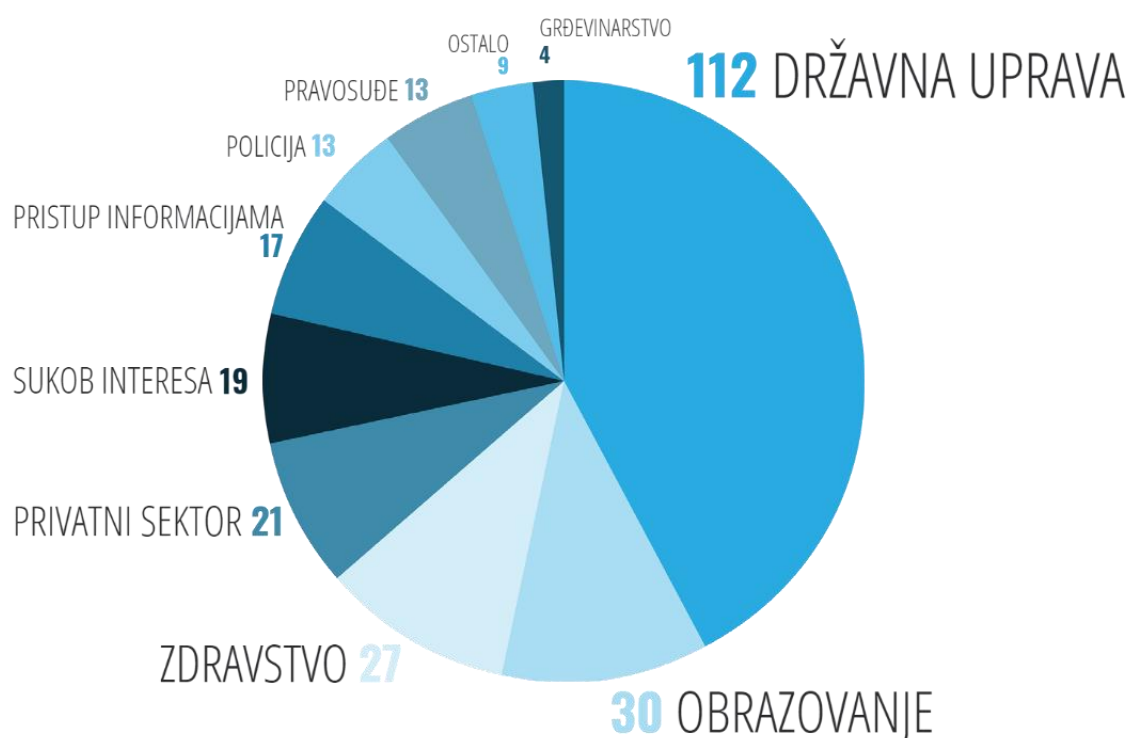
122

NEPOZNATO

Starost prijavioca

Centar je tokom 2021. godine pokrenuo 17 upravnih sporova zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama - 8 upravnih sporova pokrenutih proteklih godina riješeno je u korist Centra, dok su u 2 predmeta zahtjevi za vanredno preispitivanje sudskih odluka odbijeni od strane Vrhovnog suda Republike Srpske, nakon čega je pokrenuta dalja pravna zaštita.

Kao i prethodnih godina najveći broj prijava u 2021., njih 112 se odnosio na **sektor državne uprave**, i to uglavnom na neregularnosti u procesima zapošljavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti, prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove, nepostupanje inspekcijskih organa po predstavkama građana, te sve veći broj poništavanja javnih konkursa u

Broj prijava po oblastima

Zahvaljujući konkretnim pravnim postupcima građani BiH i istraživački novinari došli su u posjed brojnih informacija koje su im bile nedostupne.

javnim preduzećima i ustanovama, kako bi se

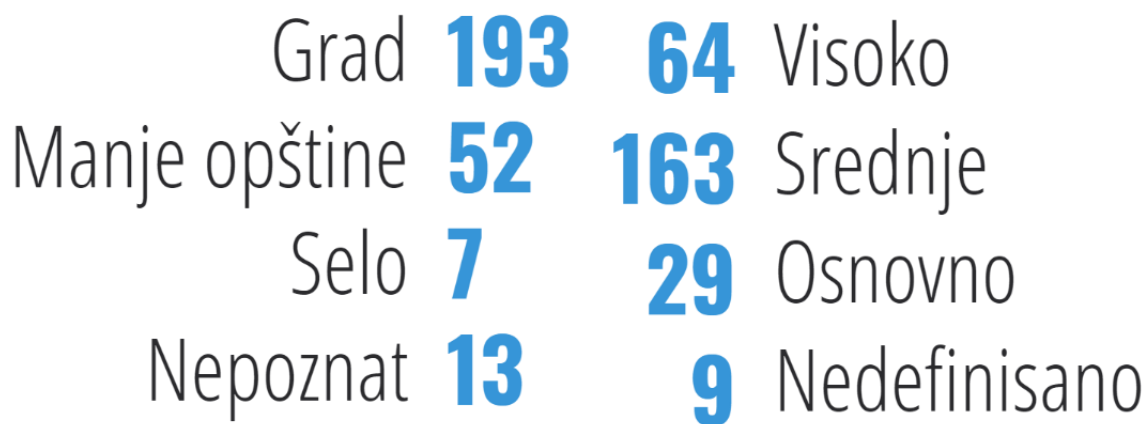
izbjeglo postavljanje najbolje rangiranih kandidata.

Nije zanemariv ni podatak da je TI BIH ove godine zaprimio 19 prijava potencijalnog postojanja sukoba interesa i nespojivosti, te da je 14 prijava upućeno na dalje provjere nadležnim organima.

Ukoliko se posmatra procentualno učešće u strukturi prijavioca 12% prijavioca su klasifikovani kao **zviždači**, što predstavlja povećanje za 4,5% u odnosu na 2020.g.

Pol prijavioca

Lokalitet prijavioca

Stepen obrazovanja prijavioca

Nivo nadležnosti prijava

Najveći procenat prijava korupcije dolazi iz većih gradova čak 72,8%, a kada je u pitanju metod prijema, dominira slanje prijava elektronskim putem sa 60,3%. Po predstavkama Centra koje su se odnosile na kršenja ljudskih prava Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine donijela je 2 preporuke. Prvom preporukom Ombudsmana naloženo je Vladi

Status prijavioca sa slučajem

Republike Srpske i resornim ministarstvima da omoguće korišćenje prava na pomoć privatnim predškolskim ustanovama sa područja Grada Banja Luka proporcionalno pretrpljenim posljedicama izazvanih pandemijom, dok se druga preporuka odnosi na postupak ostvarivanja prava na pristup informacijama pred Opštinom Kotor Varoš.

Metoda prijema prijave

POSTUPANJE PO OBLASTIMA

PRAVOSUĐE

TI BiH je u toku 2021.g. postupao u 13 predmeta koji su se odnosili na rad pravosudnih institucija i postupanja nosilaca pravosudnih funkcija. Građani su se najviše žalili na dužinu postupaka pred sudovima, nedostavljanje sudskih odluka oštećenim licima u prekršajnim i krivičnim postupcima, nekorektno postupanje sudija prema strankama.

Takođe, građani su imali primjedbe i na postupke pred tužilaštvima, posebno na okolnosti donošenja odluka o nesprovođenjima istraga po prijavama za određena krivična djela od strane pojedinih tužilaštava, a za koja druga tužilaštva sprovede istrage na osnovu kojih bivaju potvrđene optužnice, te počinioci krivičnih djela bivaju procesuirani.

TI BiH je svjedok jednog takvog postupka, kada je još 2013.g. Okružnom javnom tužilaštvu u Banjaluci prijavio krivično djelo primanje mita izvršeno od strane K.N. **službenika Granične policije** na graničnom prelazu Gradiška. Postupajući po prijavi, OJT Banja Luka je sprovodilo istragu, a potom 2014.g. donijelo naredbu o obustavi istrage tvrdeći da nema dovoljno dokaza da je počinjeno krivično djelo, pri čemu uopšte nisu ispitali lica koja su dala mito prijavljenom službeniku.

Protiv istog službenika Granične policije za isto krivično djelo samo izvršeno na štetu drugih lica, tužioci Tužilaštva BiH uspjeli su istragu sprovesti do kraja, te je ovaj službenik 2021.g. konačnom sudskom odlukom osuđen na kaznu zatvora od 6 mjeseci.

Po krivičnoj prijavi TI BiH iz 2015.g. u ponovljenom postupku, Općinski sud u Zenici je proglasio krivim bivšeg **dekana Mašinskog fakulteta u Zenici** za krivično djelo nesavjestan rad u službi i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci. Nekadašnji dekan se žalio na presudu što je djelimično i uvaženo, pa je na kraju osuđen na uslovnu osudu tj. uslovnu kaznu zatvora u trajanju od 18 mjeseci, ali koja se neće izvršiti, ukoliko u periodu od 3 godine ne izvrši novo krivično djelo.

I ove godine nastavlja se trend da građani uz prijavu obavještavaju tužilaštvo da je prijava prosljeđena i našoj organizaciji, **očekujući od TI BiH da prati postupanje po prijavi.**

U ovim slučajevima TI BiH se obraćao nadležnim tužilaštvima, te tražio dostavu informacija o postupanjima u konkretnim predmetima. Tokom 2021.g. TI BiH je evidentirao predstavke zviždača koje su se odnosile na postupke zapošljavanja u

**PRAVOSUĐE
13 PREDMETA**

pravosudne institucije i postupke imenovanja na pozicije notara. U ovakvim predstavkama zviždači još prije nego što javni konkurs bude i raspisan imenom i prezimenom navedu lica koja će biti zaposlena u pravosudnu instituciju ili izabrana na funkciju.

Tako je naša organizacija zaprimila prijavu da je u Okružnom javnom tužilaštvu u Prijedoru **bez raspisivanja javnog konkursa** zaposlen saradnik Mladen Orelj, a da će na javnom konkursu koji je raspisan 17.11.2021.g. za prijem dva stručna saradnika biti izabrana Gnjatović

Željka, kćerka prijedorskog advokata Gnjatović Željka i Ponorac Marjan. TI BIH se povodom navoda iz prijave obraćao OJT Prijedor, koje je potvrdilo da su navedena lica zaposlena u ovu pravosudnu instituciju.

Veliku pažnju javnosti privukao je i javni konkurs za izbor notara za sjedište Banja Luka, a TI BIH je par mjeseci prije objave izabranih kandidata dobio anonimnu predstavku u kojoj su navedena imena i prezimena kandidata koji su kasnije izabrani na pozicije.

OBRAZOVANJE

U odnosu na prošlu godinu, u 2021.g. primjetan je porast broja predmeta koji se odnose na oblast obrazovanja. Tome je svakako doprinijela kampanja protiv korupcije u obrazovanju pod nazivom „Političari izađite sa časa“.

Kampanji su prethodili slučajevi u kojima je otkriveno da je u pojedinim školama prekidan nastavni proces zbog čestih promjena nastavnog osoblja, nezadovoljstva roditelja i djeca, kao i sumnji na nepotizam i partijsko zapošljavanje.

U tom kontekstu važno je ukazati na činjenicu da su postupci izbora i imenovanja rukovodilaca u školama u Republici Srpskoj centralizovani, da Vlada RS donosi konačnu odluku o imenovanju rukovodioca na prijedlog Ministra prosvjete i kulture, te da u ovim postupcima postoje koruptivni rizici, ne samo u propisima, već i u praksi.

To najbolje dokazuje primjer jednog kandidata za poziciju direktora škole koji je u protekle dvije godine četiri puta učestvovao u postupku javne konkurencije za izbor i imenovanje direktora. Iako je ovaj kandidat, kao i nekoliko drugih

kandidata, svaki put ispunjavao tražene uslove, Vlada RS bi na kraju imenovala vršiooca dužnosti direktora, te su tako već dvije godine u ovoj školi na snazi privremena imenovanja. Inače, Zakon o osnovnom vaspitanju i obrazovanju predviđa da na prijedlog ministra prosvjete i **kulture Vlada imenuje za direktora** jednog od kandidata koji ispunjavaju uslove konkursa za imenovanje direktora.

OBRAZOVANJE 30 PREDMETA

Ukoliko ministar ne predloži za direktora nijednog kandidata sa dostavljenog spiska, o tome se obavještava školski odbor, koji donosi odluku o raspisivanju novog konkursa. U tom slučaju, Vlada imenuje vršioca dužnosti direktora do završetka konkursne procedure za izbor direktora, a najduže na 90 dana.

Sporni konkurs i postupak imenovanja direktora u ovoj školi traju već dvije godine i sežu od prve polovine 2020.g., te sve vrijeme Vlada RS vrši v.d. imenovanja, i ministar odbija dati prijedlog kandidata iako postoje kandidati koji ispunjavaju uslove za poziciju direktora.

Kampanja „**Političari izadite sa časa**“ je vođena na društvenim mrežama, ali i kroz brojna TV i radio gostovanja predstavnika TI BiH. Kampanju su podržali mnogobrojni roditelji, obrazovni radnici, ali i ombudsmani za ljudska prava koji su bili dio promotivnog video spota u kojem su poručili da korupciji nije mjesto u školskim klupama. TI BiH je u okviru kampanje uputio inicijativu Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske za izmjenu postojećih zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju kako bi se smanjio politički uticaj na postupak izbora i sam rad organa upravljanja školama.

Prethodnu godinu obilježilo je i preduzimanje aktivnosti u predmetu nezakonitog poništavanja javnog konkursa za prijem 13 vaspitača u JU Centar za predškolsko vaspitanje i obrazovanje Banja Luka. Navedeni konkurs je raspisan početkom marta 2021.g., neposredno nakon

promjene vlasti u Gradskoj upravi Garda Banja Luka, koji je i osnivač ove javne ustanove.

Dolaskom na vlast, Gradonačelnik Grada Banjaluka smijenio je dotadašnjeg direktora Centra, te postavio vršioca dužnosti, koji je prvi put od donošenja Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju RS (2015.g.) raspisao javni konkurs za prijem 13 vaspitača. Na konkurs se prijavilo preko stotinu zainteresovanih kandidata, koji su prošli proces selekcije i bodovanja, a komisija za izbor kandidata predložila je 13 najuspješnijih kandidata.

Uporedo sa konkursnom procedurom, odvijala se i procedura izbora i imenovanja direktora Centra na koji su se, između ostalih, prijavili bivši direktor Centra i vršilac dužnosti direktora. Bivši direktor Centra ponovo je imenovan na tu funkciju i prva odluka koju je Upravni odbor ove ustanove donio nakon imenovanja starog/novog direktora je Odluka da se poništi Javni konkurs. TI BiH se obraćao Republičkoj upravi za inspeksijske poslove - Prosvjetnoj inspekciji i Inspekciji rada, te isticao da Zakon o predškolskom obrazovanju i vaspitanju RS uopšte ne predviđa mogućnost poništavanja javnog konkursa, niti je ta mogućnost predviđena nekim drugim propisom.

Prosvjetna inspekcija donijela je odluku da se poništi odluka upravnog odbora ustanove jer isti nije bio nadležan za donošenje odluke o poništenju javnog konkursa.

ZDRAVSTVO

U 2021.g. 27 predmeta odnosilo se na prijavu koruptivnih praksi u oblasti zdravstva. Najčešće su prijavljivane nepravilnosti vezane za zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama,

kršenja prava iz oblasti zdravstvene zaštite zbog pandemije virusa korona, te netransparentni postupci nabavke medicinske opreme.

Nezakonite nabavke medicinske opreme zbog kojih su uhapšeni direktor Instituta za javno zdravstvo RS i vlasnici preduzeća „Procontrol2 i „Travel4Fun“, TI BiH je prijavio tužilaštvu još prošle godine. U krivičnoj prijavi TI BiH je dokumentovao zloupotrebe koje su dovele do nezakonitog sklapanja milionskih ugovora sa ovim firmama.

TI BiH je još ranije upozoravao i prijavljivao nadležnima da neovlašteni distributeri snabdijevaju javne zdravstvene ustanove kiseonikom, a inspektori su na osnovu prijave TI BiH utvrdili da se time **ugrožava zdravlje stanovništva**.

Od Agencije za lijekove i medicinska sredstva TI BiH je dobio zvaničnu potvrdu da pet od ukupno šest preduzeća koja su u proteklom periodu putem javnih nabavki sklapala ugovore sa javnim zdravstvenim ustanovama nema dozvolu za promet lijekovima. Radilo se o kompanijama TGT Tehnogas, Istrabenz Plini doo Breza, Kras doo Laktaši, Tehnogas Kakmuž i Milojević Gilje Gas, dok je jedina ovlaštena bila – Messer.

Ove kompanije su bez dozvole za promet lijekovima u proteklom periodu snabdijevale brojne zdravstvene ustanove kiseonikom. Među njima se po podacima kojima TI BiH raspolaže nalaze Klinički centar Republike Srpske, bolnice u Gradišci, Nevesinju, Sanskom Mostu, Doboju, Bijeljini, Trebinju, Prijedoru te brojni zavodi i domovi zdravlja.

Federalni inspektori, u saradnji sa kantonalnim, su izvršili nadzor nad svim prijavljenim javnim zdravstvenim ustanovama u rekordnom roku, te tamo gdje su utvrdili nepravilnosti su zabranili dalje prometovanje kiseonika od dobavljača koji nemaju potrebne ateste i dozvole, dok se republički inspektorat oglosio nenadležnim prebacujući nadležnost na Agenciju za lijekove i

ZDRAVSTVO 27 PREDMETA

medicinska sredstva, koja se takođe oglasila nenadležnom. Sukob nadležnosti u ovom slučaju još uvijek nije riješen – niti je izvršen nadzor nad JZU.

Nakon što je i javnost informisana o tzv. „Aferi kiseonik“ Transparency International BiH je zaprimio više predstavljeni građana koje su se odnosile na pitanja sigurnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga koje se pružaju pacijentima oboljelim od virusa Covid 19 u zdravstvenim ustanovama širom Bosne i Hercegovine.

To je bio povod da se obratimo svim zdravstvenim ustanovama sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite, te između ostalog, zatražimo informacije o posjedovanju protokola za primjenu mehaničke ventilacije u liječenju pacijenata oboljelih od virusa Covid 19, informacije o akreditacijama uređaja kojima se mjeri periferna saturacija, te statističke podatke o broju pacijenata koji su bolnički liječeni, koji su podvrgavani mehaničkoj ventilaciji (invazivnoj i neinvazivnoj), koji su se oporavili i izliječili, koji su preminuli. te koji su preminuli od posljedica sepse. Od ukupno 25 zdravstvenih ustanova, 17 ih je postupilo po zahtjevu i dostavilo informacije. Iz svih dostavljenih odgovora

proizilazi da protokoli postoje, da su uređaju akreditovani, te da nema preminulih od posljedica sepse. Vjerodostojnost dostavljenih informacija naša organizacija ne može provjeravati, ali postoje nadležne institucije koje mogu izvršiti kontrolu i utvrditi da li je stanje u zdravstvenim ustanovama zaista tako.

Značajno je istaći da su od tri velika klinička centra (KCUS, UKC Tuzla, UKC RS) dva dostavila sve tražene informacije, dok **UKC RS nije dostavio tražene informacije** u pisanoj formi već je insistirano na usmenom sastanku rukovodstva klinike sa zaposlenicima TI BIH. U istom periodu, građani čiji su se najbliži srodnici liječili u UKC RS od posljedica virusa korona nisu mogli dobiti ni osnovne informacije o stanju

pacijenata, niti doći u kontakt sa medicinskim osobljem.

Na osnovu anonimne prijave da je direktor JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo Adem Zalihić donosio nezakonite odluke o uvećanju plata pojedinim radnicima, TI BIH se obraćao nadležnim inspeksijskim organima koji su potvrdili kršenje Zakona o radu, te ustanovili nesrazmjernu u platama za radnike koji obavljaju istu vrstu posla.

TI BIH se u ovom predmetu obratio Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu, a predmet se nalazi u fazi provjera navoda iz prijave. TI BIH se u ovom predmetu obratio Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu, a predmet se nalazi u fazi provjera navoda iz prijave.

POLICIJA

U 2021. godini TI BIH je postupao po 13 prijava koje su se odnosile na rad policijskih organa. Nezakonita napredovanja unutar policijskih uprava uglavnom su prijavljivali zaposlenici koju su željeli ostati anonimni, dok su se prijave građana odnosile na nepostupanje policije po njihovim prijavama, te neprofesionalan odnos policijskih službenika.

Protekla godina bila je značajna i sa aspekta sprovođenja aktivnosti na realizaciji Sporazuma o međusobnoj saradnji sa Upravom Policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona čiji je predmet bio praćenje provođenja procedure javnog oglasa za prijem policijskih službenika za čin policajac i mlađi inspektor u Upravu policije, kako bi se osigurala i postigla maksimalna transparentnost u provođenju javnog oglasa, spriječila korupcija i nepotizam, kao i eliminisao subjektivni uticaj

članova Komisije prilikom odabira kandidata. Radilo se o prvom sporazumu takve vrste u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji ima za cilj provođenje krajnje transparentnog i objektivnog postupka prijema novih policijskih službenika. Jedna od prvih aktivnosti na realizaciji Sporazuma bila je formulacija seta pitanja iz oblasti zaštite ljudskih prava i borbe protiv korupcije od strane pravnih savjetnika Transparency International, a koja su integrisana u pitanja za test opšteg znanja.

Zatim je slijedio niz aktivnosti koji se odnosio na praćenje testova fizičke sposobnosti, uključujući ocjenu morfološkog statusa kandidata. Predstavnici organizacije su prisustvovali provođenju testiranja fizičke spremnosti kandidata za mlađe inspektore i za policijske službenike, te pismenom testiranju i usmenom intervjuu.

Nakon okončanja procesa selekcije i izbora kandidata, Transparency International BiH zaprimio je 8 predstavi koje su se odnosile na žalbe učesnika konkursa na sprovedenu proceduru. Žalbe kandidata uglavnom su se odnosile na postupanje članova komisije prema kandidatima tokom sprovođenja testa fizičke sposobnosti prilikom kojih su kandidati navodili da se na snimcima sa testiranja može uočiti navodno nepropisno postupanje članova komisije.

TI BiH se pisanim putem obraćao Policijskom odboru, koji je bio nadležan za postupanje po žalbama, te tražio informacije da li su provjeravani činjenični navodi nezadovoljnih kandidata na način da vršio pregled snimaka sa testiranja. Policijski odbor dostavio je podatke da su ukupno zaprimili 18 žalbi, koje su nakon razmatranja i pregleda video snimaka, odbijene kao neosnovane.

TI BiH se u više navrata obraćao Upravi policije u vezi sa žalbom jednog od učesnika konkursne procedure, koji je nakon što je uspješno prošao proces selekcije, u daljem postupku ocjene zdravstvene sposobnosti diskvalifikovan zbog toga što je imao tetovažu, iako je bio ocijenjen zdravstveno sposobnim.

Organizacija je pružala savjetodavnu pravnu pomoć ovom kandidatu, koji je protiv odluke Policijskog odbora pokrenuo spor pred nadležni sudom. Takođe, TI BiH se u ovom predmetu obraćao i Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH, koja je potvrdila prijem predstave.

Vrhovni sud Republike Srpske odbio je zahtjev za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci kojom je odbijena tužba TI BiH protiv odluke Ministarstva unutrašnjih poslova RS da ne dostavi Izvještaje policijskih službenika o

POLICIJA 13 PREDMETA

upotrebi sile protiv članova i aktivista grupe Pravda za Davida. Vrhovni sud Republike Srpske zaključuje, bez pružanja argumentacije, da su takve informacije, kao što su izvještaji o upotrebi sile policijskih službenika, u isključivoj nadležnosti policije i da mogu biti samo pod kontrolom policije jer pomoću njih policija vrši internu kontrolu.

Međutim, sud nije uzeo u obzir da su sporni događaji na koje se odnose izvještaji uzdrmali javnost, narušili povjerenje u policiju, a ubistvo Davida Dragičevića i postupci policije koji su potom uslijedili postali su predmet međunarodne pažnje, te je u interesu demokratske javnosti da se vodi debata o svim ovim okolnostima.

Prije svega, o tome kako policija postupa prema demonstrantima i građanima kada su u toku masovni protesti protiv nje, tj. kada se uživa jedno od osnovnih prava i sloboda – pravo na slobodu mirnog okupljanja. Protiv odluke Vrhovnog suda republike Srpske u ovom slučaju naša organizacija podnijela je [Apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine](#).

PRIVATNI SEKTOR

TI BiH je tokom 2021. godine imao **21 predmet** vezan za privatni sektor, a isti su se uglavnom odnosili na probleme privatnih preduzetnika i poljoprivrednih proizvođača vezane za dodjele podsticaja, zatim za uslovljavanja za dobijanje različitih dozvola od javnih organa, nemogućnosti priključivanja na javne vodovodne mreže i sl.

PRIVATNI SEKTOR 21 PREDMET

DRŽAVNA UPRAVA

Kao i prethodnih godina najveći broj prijava u 2021., njih 112 se odnosi na sektor državne uprave. U ovu oblast spadaju pritužbe na sve institucije u BiH na svim nivoima vlasti, državnom, entitetskom, lokalnom, kao i prijave koje se odnose na javna preduzeća i javne ustanove.

Veći broj prijava se odnosi na neregularnosti u procesu zapošljavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti, prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove, nepostupanje inspeksijskih organa po predstavkama građana, kršenje propisa o zaštiti ličnih podataka i dr.

U tom kontekstu značajno se osvrnuti na neregularnosti prilikom **spровоđenja javne konkursne procedure za prijem u radni odnos** stručnog saradnika u Odjeljenju za opšte i kadrovske poslove Direkcije BH Telecoma Goražde. Navedena konkursna procedura

okončana je na način da je nakon sprovedene procedure, te izbora kandidata, donesena odluka da se Javni oglas poništi.

Takođe BH Telecom je nakon poništenja konkursa izmijenio svoje Uputstvo o postupku prijema u radni odnos, na način da je propisao mogućnost da Generalni direktor društva može, na prijedlog Izvršne direkcije za pravne poslove, dati saglasnost za poništenje ili poništenje i ponovno objavljivanje javnog oglasa u određenim slučajevima.

Izmjenjeno Uputstvo BH Telecoma je postalo suprotno Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH sa kojoj mora da bude usklađeno. Učesnica konkursne procedure obratila se Federalnom inspektoratu rada, koji je sproveo nadzor i zauzeo stav da poništavajući javni konkurs BH Telecom nije prekršio mjerodavne propise. Kako Inspektorat nije

razmatrao pitanje usklađenosti Uputstva o postupku prijema u radni odnos u Dioničkom društvu BH Telecom Sarajevo i Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH, Transparency International BiH je uputio prijavu, te zahtijevao ponovno sprovođenje nadzora u konkretnom slučaju.

Federalni upravni inspektorat zaključio je da nema osnova za podnošenjem prekršajnih ili drugih mjera, zbog čega se TI BiH obratio Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH ističući da poništenje javnog oglasa od strane BH Telecoma d.d. Sarajevo predstavlja visok korupcioni rizik.

Tokom 2021.g. TI BiH je nastavio da pruža **kontinuiranu pravnu podršku** g-dinu Emiru Mešiću, zaposleniku Uprave za indirektno oporezivanje BiH i zakonom zaštićenom prijaviocu korupcije, koji je prijavio korupciju i sumnju na zloupotrebe u vezi sa prihodima od carinskih terminala, a nakon čega je otpočeo disciplinski progon protiv njega.

Nakon što je prijavio korupciju, i javno progovorio o tome, g-din Mešić je suočen sa odmazdom, profesionalno je degradiran, suspendovan i protiv njega se vode čak tri disciplinska postupka pred UIO. Jedan postupak se vodi samo zbog toga što je javno govorio o korupciji, a čime je prema tumačenju UIO izašao izvan granica svojih službenih ovlaštenja. Sve vrijeme dok ovaj zviždač ima status zaštićenog prijavioca korupcije, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) nije preduzela zaštitne radnje da otkloni štetne posljedice (suspenzija, disciplinski postupci, itd.).

Svi disciplinski postupci su pokrenuti nakon što je g-din Mešić kao zviždač prijavio korupciju. Uz pomoć TI BiH, ovaj zaštićeni prijavitelj korupcije

DRŽAVNA UPRAVA 112 PREDMETA

uspio je da poništi rješenje o otkazu u jednom od tri vođena disciplinska postupka i da vrati predmet na ponovno odlučivanje jer mu je bilo uskraćeno pravo na odbranu i saslušanje. G-din Emir Mešić je uz pravnu podršku i pomoć TI BiH pokrenuo više sudskih postupaka za zaštitu svojih prava zbog disciplinskog progona koji trpi.

Jedan od ovih postupaka odnosi se i na zaštitu od diskriminacije koju Mešić trpi samo zbog toga što je prijavio korupciju. U ovom postupku, Sud BiH odobrio je TI BiH učešće u svojstvu umješaka na strani g-dina Mešića, održano je pripremno ročište, a glavna rasprava na kojoj će se izvoditi dokazi i saslušavati svjedoci zakazana je za sredinu 2022.g.

Kada su u pitanju javna preduzeća i javne ustanove, tokom 2021.g. svakodnevno su zaprimane informacije o „namještanju“ konkursa ili zapošljavanju lica na konkursima iako ista već rade u preduzeću koje raspisuje konkurs. Pravni savjetnici organizacije su se povodom jedne takve prijave obratili JP Elektroprenos BiH i dobili informacije da su lica koja su odabrana na konkursu već bila u radnom odnosu u ovom preduzeću.

Analizirajući Pravilnike o sistematizaciji radnih mjesta u JP Radio televizija Republike Srpske koji su bili na snazi od 2011.g. do 2019.g., pravni savjetnici TI BiH ustanovili su da su za 8 godina, pravilnici mijenjani i dopunjavani čak 64 puta.

Izmjene Pravilnika o sistematizaciji uglavnom su se odnosile na promjene broja izvršilaca, restrukturiranje i formiranje redakcija i drugih odjeljenja, uvođenje novih radnih mjesta i mijenjanje uslova u pogledu stručne spreme i radnog iskustva radnika. U ovom javnom preduzeću dolazilo je i do kadrovskih promjena u smislu da su nakon usvojenih izmjena

sistematizacije sa određenih radnih pozicija smjenjivane osobe sa višom stručnom spremom i dužim radnim iskustvom, a na njihova mjesta postavljane su osobe sa nižom stručnom spremom i kraćim radnim iskustvom.

U navedenim situacijama Izmjene akta o sistematizaciji neposredno bi prethodile kadrovskim promjenama, što dalje dovodi do zaključka da se akt o sistematizaciji prilagođavao zaposlenima u preduzeću, umjesto da se kadrovski kapaciteti prilagođavaju potrebama preduzeća.

SUKOB INTERESA

U 2021.g. TI BiH je postupao u 19 predmeta koji su se odnosili na moguće postojanje sukoba interesa za **lica koja su se nalazila na različitim funkcijama**. Dio prijava podnesen je na osnovu informacija prikupljenih kroz TI BiH registre i javnim funkcionerima, javnim preduzećima i ustanovama, ali su i građani tražili pravno mišljenje da li određena situacija predstavlja sukob interesa ili nespojivost i pravni savjetnici organizacije su vršili provjere i dostavljali mišljenja.

Tokom 2021.g. nadležnim organima upućeno je na provjeru 14 prijava potencijalnog sukoba interesa. Neke od prijava su se odnosile na sledeća lica:

1. Drago Gužvić – v.d. direktora JP Komunalac Šekovići i odbornik u SO Šekovići
2. Momir Bojat – v.d. direktora JP Vodovod i kanalizacije Izvor Foča i odbornik u SO Foča

3. Dragoljub Tepić – v.d. izvršnog direktora u Elektrokrajini i predsjednika lokalnog odbora političke partije
4. Petar Rankića - načelnik Odjeljenja za prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove u Opštini Bratunac, dok je njegova supruga vlasnik firme „Auto-moto trade“ koja vrši radove na izgradnji stambenih objekata u Opštini Bratunac. Opština Bratunac dostavila je obavještenje da je imenovani u poslovima vezanim za svoju suprugu prenio ovlaštenja na drugu osobu, te da ne učestvuje u donošenju odluka vezanih za izgradnju objekata.
5. Eldin Delić - izvršni direktor u preduzeću Šume SBK (član uprave preduzeća), a koji je istovremeno i na političkoj funkciji
6. Vlado Đajić - direktora UKC RS i predsjednik GO SNSD Banja Luka
7. Željko Vučurević - u periodu 2016.-2020. istovremno obavljao funkcije odbornika u SO Trebinje i direktora PD ZEVS koje je poslovalo sa Gradom Trebinje i

Hidroelektranama na Trebišnjici, te da vrijednost sklopljenih ugovora prelazila dozvoljeni iznos

8. Bogoljub Saničanin - u periodu 2016.-2020. istovremeno obavljao funkciju odbornika u SO Prnjavor i funkciju predsjednika BO Opštine Prnjavor koja je finansirana u iznosima od preko 100 000 KM.
9. Stevan Sandić - istovremeno obavlja funkcije predsjednika OO SNSD i izvršnog direktora u Elektro Bijeljina

TI BiH je Centralnoj izbornoj komisiji BiH prosljedio na provjeru navode da Aladin Ćerimović istovremeno obavlja funkciju vijećnika u Općinskom vijeću Velika Kladuša, što je neposredno izabrana javna dužnost i funkciju savjetnika premijera Unsko-sanskog kantona, što je izvršna dužnost, a koje su nespojive u smislu odredbi Izbornog zakona BiH. Postupajući po prijavi, Centralna izborna komisija donijela je **odluku o prestanku mandata** za g-dina Ćerimovića.

Postupajući po prijavi TI BiH da Mladen Šćar, odbornik u SO Novi Grad istovremeno obavlja funkciju odbornika i v.d. direktora JP Vodovod Novi Grad, Republička Komisija za utvrđivanje sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske odbila je da postupi po prijavi, nakon čega je TI BiH izjavio žalbu.

Drugostepeni organ - Komisija za žalbe usvojio je žalbu, te naložio da se postupak sprovede.

SUKOB INTERESA 19 PREDMETA

U ponovnom postupku, Republička komisija utvrdila je da se ovo lice ne nalazi u sukobu interesa jer ne obavlja funkciju direktora nego vršioca dužnosti direktora. Identične odluke Komisija je donijela u još tri predmeta, tako da se može zaključiti da je otkriven još jedan inovativan način da se izbjegne primjena ionako nedorečenog i manjkavog Zakona.

Zakon propisuje da Izabrani predstavnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu, u vrijeme dok vrše javnu funkciju i tri mjeseca nakon prestanka javne funkcije, biti članovi nadzornog odbora ili direktori javnih preduzeća, međutim Republička komisija stoji na stanovištu da se ova odredba ne odnosi na vršioca dužnosti direktora i vršioca dužnosti članova nadzornih odbora.

GRAĐEVINARSTVO/URBANIZAM

Tokom 2021.g. postupano je u 4 predmeta koji se odnose na oblast građevinarstva/urbanizma. Radilo se o predstavkama građana na postupke

koji se vode pred urbanističko-građevinskim inspekcijama u različitim jedinicama lokalne samouprave, ali i nezakonito sprovedenim

postupcima eksproprijacija zemljišta za potrebe izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj.

Okružni sud u Banjaluci je u dva navrata usvajao tužbe nezadovoljne strane u postupku eksproprijacije (D.O.) te poništavao Rješenja Vlade Republike Srpske koja su donošena u periodu nakon izbijanja pandemije virusa korona 2020.g., a kojima se dozvoljavalo stupanje u posjed nekretnina eksproprijisanih u svrhu izgradnje dionice Koridora Vc.

Vlada Republike Srpske nije postupala po presudama u određenim rokovima, zbog čega je nezadovoljna strana bila prinuđena da se za zaštitu svojih prava ponovo obraća sudu i zahtjeva intervenciju upravne inspekcije.

Predstavke koje se odnose na ovu oblast opisuju nezadovoljstvo građana zbog nelegalne gradnje objekata koji graniče sa parcelama podnosilaca predstavi, a nezadovoljstvo je još veće zbog odugovlačenja upravnih postupaka od strane urbanističko-građevinskih inspektora, te loših zakonskih rješenja u ovoj društvenoj oblasti.

Upravo u jednom takvom predmetu, neformalna grupa građana iz Tuzle podnijela je prijavu protiv Dževada Avdibegovića inspektora u Službi za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona zbog

GRAĐEVINARSTVO 4 PREDMETA

toga što isti nije postupao po prijavama nelegalne gradnje, te je navodno primio i mito da ne bi postupao u predmetu. Grad Tuzla donio je Rješenje kojim je pokrenut disciplinski postupak protiv imenovanog službenika, međutim građani su bili skeptični te su zahtijevali da TI BiH prati postupanje u konkretnom slučaju.

Predmetni disciplinski postupak vodio se dosta dugo, čak 9 mjeseci, međutim, na kraju je ipak rezultirao donošenjem Rješenja kojim je utvrđena **teža povreda službene dužnosti** inspektora i kršenje Zakona o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu.

PRISTUP INFORMACIJAMA

U 2021.g. Centar za pružanje pravne pomoći postupao je u 17 predmeta koji se odnose na oblast pristupa informacijama, a koji su rezultirali sa ukupno 17 pokrenutih upravnih sporova. 9 sporova pokrenuto je po tužbama TI BiH, u 6 predmeta sastavljane su tužbe za istraživačke novinare, a u 2 slučaja za građane kojima je bila potrebna savjetodavna pravna pomoć u toj oblasti.

Analizirajući upravne sporove koje je TI BiH pokretao zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama u kontekstu dužine postupka pred sudom, došlo se do zaključka da se sporovi ove vrste uglavnom rješavaju u okviru od 1-2 godine od dana podnošenja tužbe. Najbrži u rješavanju spora zbog kršenja prava na pristup informacijama u 2021. godini bio je Kantonalni sud u Zenici, koji je po tužbi novinara Centra za

istraživačko novinarstvo donio odluku za svega 3 mjeseca, dok je **najsporiji Kantonalni sud u Sarajevu** na čije odluke se čeka i po četiri godine.

TI BiH je pokrenuo 9 upravnih sporova zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama protiv sledećih institucija:

1. Centar za socijalni rad Banjaluka
2. Grad Doboj
3. Univerzitetski klinički centar u Tuzli
4. Odbor službe za žalbe FBiH
5. Odbor državne službe za žalbe BiH
6. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS
7. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove RS
8. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove RS
9. Agencija za bankarstvo FBiH

Indikativno je da su dva spora koja je TI BiH pokrenuo protiv Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske tokom 2020. g. zbog zloupotreba procesnih ovlašćenja u postupku pristupa informacijama o advokatima i drugim licima koja su angažovana od strane Uprave i iznosima sredstava koja su im isplaćena 2020. g. riješena u korist organizacije. Međutim, uprkos odlukama suda, Republička uprava nastavila je da krši Zakon i ne dostavlja tražene informacije, zbog čega je TI BiH tokom 2021.g. pokrenuo još dva upravna spora protiv ove institucije.

Tokom 2021.g. riješeno je ukupno 10 upravnih sporova po tužbama naše organizacije iz ranijih godina, 8 upravnih sporova riješeno je u korist TI BiH, dok je u 2 predmeta zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke TI BiH odbijen, nakon čega je pokrenuta dalja pravna zaštita.

PRISTUP INFORMACIJAMA **17 PREDMETA**

Institucije protiv kojih je TI BiH dobio upravne sporove su:

1. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
2. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove RS
3. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove RS
4. Grad Banja Luka
5. JU OŠ Aleksa Šantić Banja Luka
6. JU Centar za socijalni rad Banja Luka
7. Preduzeće za gasne projekte Gas-Res Banja Luka
8. JZU Univerzitetski klinički centar Tuzla

Vrhovni sud Republike Srpske je u 2021.g. donio dvije presude kojima je odbijen zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koje je TI BiH podnosio protiv presuda kojima je odbijena tužba protiv odluka Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske i Gas Res d.o.o. Banja Luka.

U prvom kvartalu 2021.g. Transparency International BiH je zajedno sa nekoliko organizacija civilnog društva dostavljao

komentare na Prednacrt Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine koji je 16. Februara 2021.g. objavilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine na portalu ekonsultacije.gov.ba, te su tom prilikom organizacije civilnog društva pozvale Ministarstvo da povuče na doradu Prednacrt Zakona o slobodi pristupa informacijama ističući da isti nije u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim praksama, te da u pojedinim dijelovima ugrožava stečena prava i dostignuća iz postojećeg Zakona.

U Prednacrtu je najviše pažnje posvećeno dijelu koji se odnosi na ograničenja prava na pristup

informacijama. Predviđeno je preko 20 ograničenja i dužina njihovog trajanja, a neka od njih su ograničen pristup informacijama koje se tiču svih postupaka koje vode nadležna tijela u prethodnom krivičnom postupku, ograničen pristup informaciji ako bi se objavljivanjem informacije onemogućilo učinkovito, nezavisno i nepristrasno vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili kazne, ograničen pristup ako bi se objavljivanjem onemogućilo rad organa koji vrši upravni nadzor, inspekcijски nadzor, odnosno nadzor zakonitosti rada i akata i dr.

OSTALO

Tokom prethodne godine 9 predmeta se odnosilo na različite upite i prijedloge građana, a koji se ne mogu svrstati ni u jednu gore navedenu kategoriju. U većini ovih predmeta TI BiH je građanima upućivao odgovore, ili u formi pravnog savjeta ili je građane upućivao na nadležne institucije.

Neki od predmeta iz ove kategorije ukazali su na [postojanje korupcionih rizika u oblastima u kojima se oni najmanje očekuju](#). Tako je po predstavi majke maloljetnog djeteta po čijem zahtjevu Centar za socijalni rad Banja Luka nije postupao punih 10 mjeseci, da bi se nakon toga proglasio nenadležnim za postupanje, TI BiH preduzeo niz aktivnosti, smatrajući da interes djeteta mora biti prioritet u rješavanju.

Naša organizacija se zbog nepreduzimanja aktivnosti od strane Centra za socijalni rad Banjaluka obraćala ovoj ustanovi, te zahtijevala dostavu informacija vezanih za postupak. Centar je djelimično uvažio zahtjev naše organizacije te

dostavio samo dio traženih informacija, a zbog nedostavljanja preostalih informacija naša organizacija pokrenula je upravni spor pred nadležnim sudom, koji je okončan sudskom odlukom u korist organizacije.

Uporedo sa postupkom koji se vodio pred sudom, TI BiH se obraćao Ombudsmanu za djecu RS i Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS ukazujući da je Centar bio dužan da odmah provjeri i ispita navode koji su se odnosili na povredu prava djeteta, te da se odmah oglasi nenadležnim, a ne da u predmetu ne postupa punih 10 mjeseci.

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS sprovelo je unutrašnji nadzor Centrom za socijalni rad Banjaluka, te ustanovilo da je u konkretnom slučaju bilo potrebno efikasnije zaštititi najbolji interes maloljetnog djeteta.

Tokom 2021.g. TI BiH je nastavio sa pružanjem savjetodavne pravne pomoći aktivistima i novinarima u slučajevima prijave korupcije i kršenja ljudskih prava kroz pripremu podnesaka, obraćanje institucijama, promociju uspješno riješenih predmeta itd.

Pravni savjetnici Centra za pružanje pravne pomoći sastavili su više žalbi u postupcima pristupa informacijama za novinare i aktiviste, te odgovarali na upite i dileme vezane za tumačenja pojedinih propisa od strane javnih organa u postupcima koje su inicirali istraživački novinari i aktivisti.

**OSTALO
9 PREDMETA**

